

**° Pedaqoji təhsilin məzmun və səviyyəsinə
verilən minimum tələblər və
kadr hazırlığının təşkilində onların nəzərə
alınması**

Afət Süleymanova

Pedaqogika üzrə Fəlsəfə Doktoru

Əhatə olunacaq məsələlər

I. Giriş

1. Problemin aktuallığı
2. Tədqiqatın fərziyyələri, məqsədi, həcmi, üsulları, hüquqi əsası

II. Aparılan tədqiqatlar:

1. Milli səviyyədə pedaqoji təhsili siyasəti və onun minimum tələblərdə ifadə olunması vəziyyəti araşdırılmış;
2. Dünyada təhsilə verilən müasir tələblər öyrənilmiş (XXI əsr kompetensiyaları) və Milli səviyyədə pedaqoji təhsillə bağlı sənədlər müqayisəli təhlil edilmişdir;

III. Əldə edilmiş ümumi nəticələr

IV. Təkliflər

V. İstifadə edilən ədəbiyyat

Problemin aktualığı

- “5 il müddətində (2013-2017-ci illərdə) Ali təhsil müəssisələrinin 15427 məzunu Təhsil Nazirliyi tərəfindən keçirilmiş işə qəbul müsabiqəsində iştirak etmişdir;
- Müraciət edənlərin:
 - Böyük çoxluğu 48 baldan aşağı
 - Əhəmiyyətli hissəsi isə 36 baldan aşağı

Tədqiqat sualı:

Pedaqoji kadr hazırlayan ali təhsil müəssisələrində təhsilini başa vurmuş məzunların (gələcək müəllimlərin) Təhsil Nazirliyi tərəfindən təsdiq edilmiş minimum tələblərə cavab verməməsinin səbəbi nədir?

Tədqiqatın fərziyyələri (hipotizalar)

1. Milli səviyyədə müəyyənləşdirilmiş Pedaqoji təhsil siyasəti icra sənədlərində ifadə edilərkən **davamlılıq, ardıcılıq və nəticəyönlülük** prinsipləri baxımından yol verilən boşluqlar;
2. Milli səviyyədə pedaqoji təhsilin məzmun və təşkilinə verilən tələblərdə **XXI əsr kompetensiyalarının nəzərə alınmaması.**

Tədqiqatın məqsədi

Pedaqoji təhsilin məzmun və səviyyəsinə qoyulan minimum tələblərin reallaşmasına mane olan səbəblərin öyrənilməsidir.

Metodologiya

- Masaüstü tədqiqatlar: Hüquqi-normativ sənədlərin, elmi ədəbiyyatın öyrənilməsi, təhlili, əlaqələndirilməsi, nəticələrin çıxarılması.
- Kəmiyyət tədqiqatları: sorğunun aparılması, nəticələrin təhlili
- Təcrübə: Minimum tələblərin reallaşdırılmasına xidmət edən fənlər üzrə işçi-tədris proqramlarının (sillabus) hazırlanması üçün müvafiq təlim materialı hazırlanmış və ADPU nin 19 müəlliminə təlim məşğələsi keçirilmişdir.
- Hadisənin araşdırılması, Analitik induksiya, Məqsədli söhbət, digər metodlardan istifadə edilmişdir.

Tədqiqatın həcmi və aparılması

Milli səviyyədə pedaqoji təhsili siyasəti, dünyada təhsilə verilən müasir tələblər

Milli səviyyədə pedaqoji təhsili siyasəti

2013-2017 –ci illər Müəllimlərin işə qəbulu müsabiqəsinin nəticələri

Təhsil Sahəsində İslahat Programı çərçivəsində Rob Mak Braytın hesabatı (2002-ci il)

Pedaqoji təhsilin siyasətini müəyyən edən sənədlərdə ardıcılıq, davamlılıq, nəticəünlülüyün gözlənilməsi səviyyəsi

"Məzunun ixtisas kompetensiya"ları və məzmun və səviyyəyə verilən minimum tələblər,

Məzmun və səviyyəyə verilən minimum tələblər və ADPU həmin ixtisas üzrə Tədris Planı (2014,2015)

14 silabus, əvvəlcə, XXI əsr kompetensiyaları

Məzmunu qoyulan minimum tələblər sillabuslarda

Dünyada təhsilə verilən müasir tələblər

XXI əsr kompetensiyaları

XXI əsr kompetensiyaları və Pedaqoji təhsilin siyasətini müəyyən edən sənədlər

«İbtidai sinif müəllimi ixtisası» üzrə məzmun və səviyyəyə verilən minimum tələblər və XXI əsr kompetensiyaları

Ümumtəhsilin Dövlət standartları və XXI əsr kompetensiyaları

«İbtidai sinif müəllimi ixtisası» üzrə m. və s. verilən minimum tələblər, Ümumtəhsilin Dövlət standartları və XXI əsr kompetensiyaları

Pedaqoji təhsilin problemlərinə üç istiqlətdən baxış:

1. Pedaqoji təhsil **proqramının təşkili** (nəzəri biliklərə üstünlük verilməsi, məktəb təcrübələrinin müddətinin az olması);
2. Ali təhsil müəssisələrində **professor-müəllim heyətinin səviyyəsi** (yeniliyə açıq, xüsusi hazırlıqlı insanların azlığı);
3. **Müəllim hazırlayanlarla** məktəb **müəllimləri** arasında əlaqə (məktəblərdə tədqiqatların aparılmaması).

Rob Mak Brayd, Təhsil Sektorunun İnkişafı layihəsi çərçivəsində "Müəllim hazırlığı (Pedaqoji təhsil, ixtisasartırma və yenidən hazırlanma) komponenti üzrə beynəlxalq məsləhətçinin "Yekun hesabatı», 2002.

**Təhsil siyasətinin səviyyədən səviyyəyə
miqyasa, məsuliyyətə və səlahiyyətə görə
planlaşdırılır**

Hüquqi-normativ sənədlərdə təhsilin məzmununa və təşkilinə verilən ümumi tələblər

1. Təhsil haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu;
2. Azərbaycan Respublikasında Təhsilin İnkişafı üzrə Dövlət Strategiyası;
3. Azərbaycan Respublikasında Təhsilin İnkişafı üzrə Dövlət Strategiyanın həyata keçirilməsi ilə bağlı Fəaliyyət Planı;
4. Azərbaycan Respublikasında Fasiləsiz Pedaqoji Təhsil və Müəllim hazırlığını Konsepsiya və Strategiyası;
5. Ali təhsil pilləsinin dövlət standartı və proqramı;
6. Ümumi təhsil pilləsinin dövlət standartları və proqramlar;
7. Bakalavr səviyyəsinin ixtisas üzrə proqramı (ibtidai sinif müəllimliyi ixtisası)
8. Bakalavr təhsilinin məzmunu və təşkili Qaydaları;
9. Ali təhsil müəssisələrinin bakalavr və magistratura səviyyələrində kredit sistemi ilə tədrisin təşkili Qaydaları;
10. Ali və orta ixtisas təhsil müəssisələrinin attestasiyası və akkreditasiyası haqqında əsasnamə;
11. Təhsil sahəsinə aid olan qulluqçu vəzifələrinin Vahid Tarif-İxtisas Sorğu Kitabçası;
12. Müəllimlərin etik davranış qaydaları kimi

"Təhsilin məzmunu və təşkilinə aid ümumi tələblər" əlaqəlilik, davamlılıq, ardıcılıq, nəticəünlülük prinsipləri baxımından

Təhsil haqqında Azərbaycan Respublikasının qanunu	Azərbaycan Respublikasında Təhsilin İnkişafı üzrə Dövlət Strategiyası	Azərbaycan Respublikasında Fasiləsiz Pedaqoji Təhsil və Müəllim hazırlıqının konsepsiya və strategiyası	Ali təhsil pilləsinin dövlət standartı və proqramı	Ümumi təhsil pilləsinin dövlət standartları və proqramları	Bakalavr təhsilinin məzmunu və təşkili Qaydaları	"Bakalavr səviyyəsinin ixtisas üzrə proqramı (ibtidai sinif müəllimliyi ixtisası)"
-öz üzərinə məsuliyyət götürmək, kollegial qərarların qəbulunda , demokratik təsisatların fəaliyyətində və inkişafında iştirak etmək keyfiyyətlərinə malik müstəqil , yaradıcı şəxsiyyət və vətəndaş formalaşdırmaq ;	-təhsilənlərin istedadının aşkar olunması və inkişafı , -təhsilənlərin fərdi xüsusiyyətlərini nəzərə alaraq innovativ təlim metodologiyalarından istifadə edən	- əxlaqi cəhətdən inkişaf etmiş, yaradıcı şəxsiyyət olmaq, - pedaqoji prosesdə hər bir iştirakçının yerini görmək	-öz üzərinə məsuliyyət götürmək, kollegial qərarların qəbulunda, demokratik təsisatların fəaliyyətində və inkişafında iştirak etmək keyfiyyətlərinə malik müstəqil , yaradıcı şəxsiyyət və vətəndaş formalaşdırmaq ;	əməkdaşlıq , tədqiqatçılıq , özünütəhsil və idarəçilik bacarıqlarına ;	-əmək fəaliyyətində ixtiasa dair məsələləri həll etmək bacarığına malik olmalı; -peşə fəaliyyətində qarşıya çıxan məsələləri optimal həll etmə qabiliyyətinə malik olmalı;	- kollektivdə işləmək ; -problemli şəraitlərdə təşəbbüskarlıq göstərmək və məsuliyyəti öz üzərinə götürmək; - kollektivdə öz həmkarları ilə birgə işləməyi , optimal qərarlar qəbul etməyi bacarmaq...;
Uyğun, əlaqəli məqamlar	- istedadının aşkar olunması və inkişafı , - innovativ təlim metodologiyalarından istifadə	yaradıcı şəxsiyyət olmaq, prosesdə hər bir iştirakçının yerini görmək	-öz üzərinə məsuliyyət götürmək, kollegial qərarların qəbulunda, demokratik təsisatların fəaliyyətində və inkişafında iştirak etmək keyfiyyətlərinə malik müstəqil , yaradıcı şəxsiyyət və vətəndaş formalaşdırmaq ;	əməkdaşlıq , tədqiqatçılıq , özünütəhsil və idarəçilik bacarıqlarına ;	- ixtiasa dair məsələləri həll etmək - qarşıya çıxan məsələləri optimal həll etmə	- kollektivdə işləmək ; - təşəbbüskarlıq göstərmək və məsuliyyəti öz üzərinə götürmək; - kollektivdə öz həmkarları ilə birgə işləməyi , optimal qərarlar qəbul etməyi

XXI əsr kompetensiyaları

Builmək üçün
öyrənmə

Etmək üçün
öyrənmə

XXI əsr
vərđişləri

Olmaq üçün
öyrənmə

Birlikdə
fəaliyyət göstərmək
üçün öyrənmə

XXI əsr kompetensiyaları

1. 1996-cı ildə **UNESCO** nun **Təhsil üzrə Beynəlxalq Komitəsi** tərəfindən XXI əsr üçün kompetensiyalar çərçivəsinə dair Jak Delorun hesabatı
2. **Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Avropa İqtisadi Komissiyası** tərəfindən 7 Aprel 2011-ci ildə təsdiq olunmuş **Təhsildə Dayanıqlı İnkişaf üzrə müəllim təhsilinin Konseptual Çərçivəsi** (UNECE modeli) hazırlanarkən Delors sistemi əldə rəhbər tutulmuşdur;
3. **UNİSEF-in** dəstəyi ilə Monteneqro (2017) təhsil sistemində kurikulumların (o cümlədən müəllim təhsili kurikulumlarının) təhlilinə dair aparılan son araşdırmalarda da Delor çərçivəsindən faydalanılmışdır (Peşikan və Lolaviçin, 2017)

“XXI əsr kompetensiyaları”

Kompetensiya	Alt-kateqoriya
1. Sosial-emosional vərdişlər	1.1. Özünüdərketmə
	1.2. Özünütənzimləmə
	1.3. Sosialdərketmə
	1.4. Sosialvərdişlər
	1.4.1. Əməkdaşlıq
	1.4.2. Vətəndaşlıq və social məsuliyyət
	1.5. Qərarqəbuletmə
2. Problem həllətmə	2.1. Problem həllətmə
	2.2. Tədqiqat və rədləri
3. Tənqidi düşünmə	
4. Yaradıcılıq və innovasiya	
5. İnformasiya savadlılığı	
6. İKT savadlılığı	6.1. İKT savadlılığının inkişaf etdirilməsi
	6.2. İKT savadlılığının təlim və işin digər sahələrinə tətbiqi
7. Öyrənməyi öyrənmə və metakognitiv vərdişlər	
8. İş vərdişləri, sahibkarlıq və məhsuldarlıq	
9. Həyatı vərdişlər	9.1. Sağlamlıq. Sağlam həyat tərzi
	9.2. Ekoloji dərketmə

**Milli səviyyədə pedaqoji təhsil siyasətində məzmunu
verilən tələblər və “XXI əsr kompetensiyaları”**

Milli səviyyədə pedaqoji təhsilin məzmununa verilən tələblər və “XXI əsr kompetensiyaları”

XXI əsr kompetensiyaları	Hüquqi normativ sənədlər																		
	Özünüdərkətmə	Özünü tənzimləmə	Sosial dərkətmə	Sosial vərdişlər	Əməkdaşlıq	Vətəndaşlıq və sosial məsuliyyət	Qərar qəbulətmə	Problem həllətmə	Tədqiqat vərdişləri	Tənqidi düşünmə	Yaradıcılıq və innovasiya	İnformasiya savadlılığı	İKT savadlılığının inkişaf etdirilməsi	İKT savadlılığının təlim və işin digər sahələrinə tətbiqi	Öyrənməyi öyrənmə və metakognitiv vərdişlər	İş vərdişləri, sətəbkarlıq və məhsuldarlıq	Sağlamlıq, Sağlam həyat tərzi	Ekoloji dərkətmə	Vərdişlərin əhatə olunma faizi
Təhsil haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu			✓	✓		✓	✓				✓	✓	✓	✓	✓				55%
Azərbaycan Respublikasında Təhsilin İnkişafı üzrə Dövlət Strategiyası											✓				✓	✓			17%
Azərbaycan Respublikasında Fasiləsiz Pedaqoji Təhsil və Müəllim hazırlığının konsepsiya və strategiyası			✓	✓							✓					✓			22%
Ali təhsil pilləsinin dövlət standartı və proqramı			✓	✓		✓	✓				✓	✓	✓	✓	✓				55%
Ümumi təhsil pilləsinin dövlət standartları və proqramları		✓	✓	✓	✓	✓			✓		✓				✓	✓			50%
Bakalavr təhsilinin məzmunu və təşkili Qaydaları				✓		✓		✓					✓	✓		✓			33%
“Bakalavr səviyyəsinin ixtisas üzrə proqramı (ibtidai sinif müəllimliyi ixtisası)”		✓		✓	✓	✓		✓			✓	✓	✓	✓	✓		✓		61%
<i>Əhatə olunan kompetensiyaların sayı</i>	0	2	4	6	2	5	2	2	1	0	6	2	4	4	5	7	1	0	

İbtidai sinif
şagirdindən gözlənilən
nəticələr

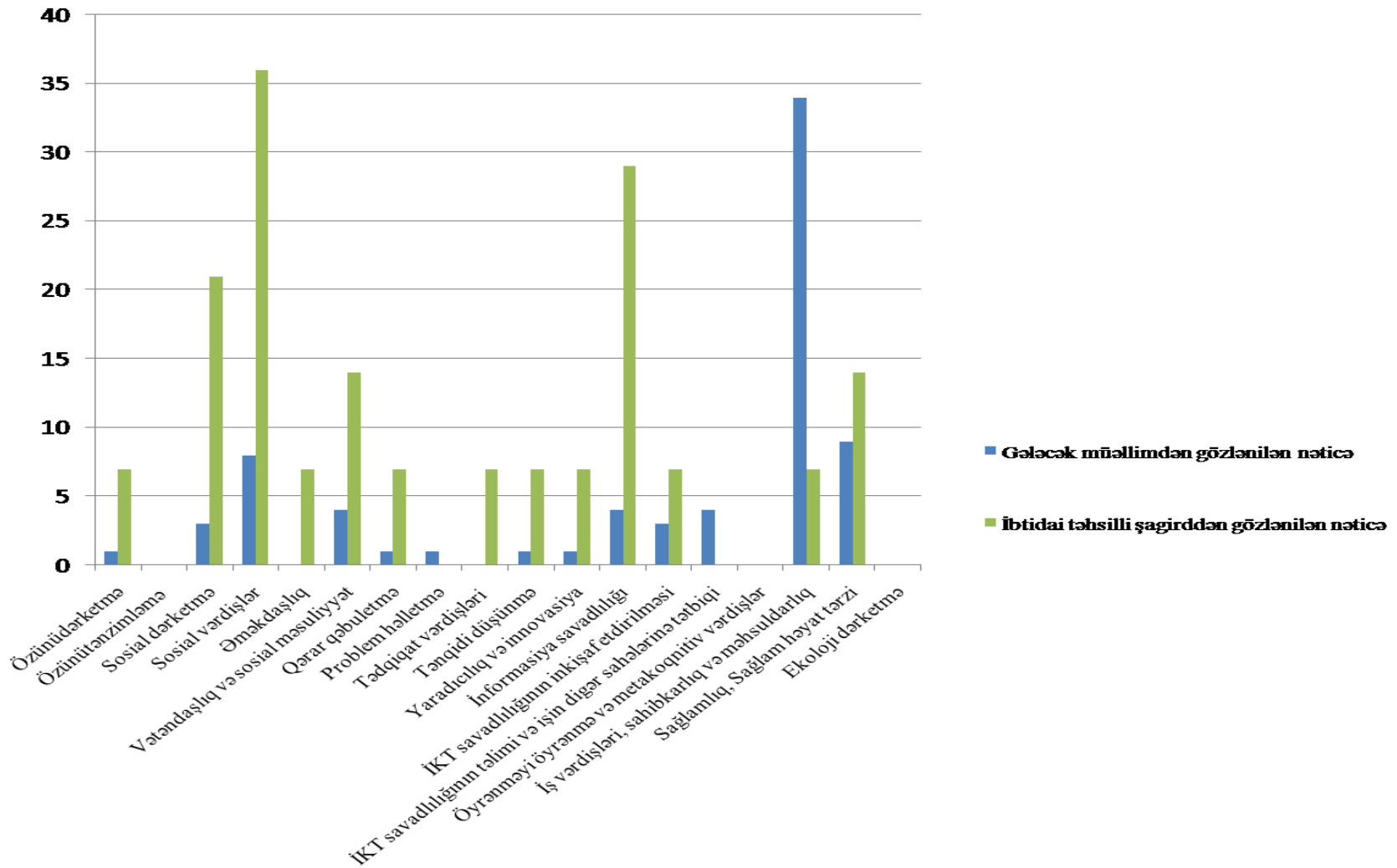
Gələcək ibtidai sinif
müəllimindən
gözlənilən nəticələr

«İbtidai sinif müəllimi» ixtisası üzrə minimum tələblər və İbtidai təhsilin sonunda şagirddən gözlənilən nəticələr

XXI əsr Kompetensiyaları baxımından

XXI əsr Təhsil kompetensiyaları		Özünüdərkətmə	Özünütənzimləmə	Sosialdərkətmə	Sosialvərdişlər	Əməkdaşlıq	Vətəndaşlıq və social məsuliyyət	Qərarqəbuletmə	Problem həllətmə	Tədqiqatvərdişləri	Tənqididüşünmə	Yaradıcılıq və innovasiya	İnformasiyasavadlılığı	İKT savadlılığının inkişafətdirilməsi	İKT savadlılığının təlim və işin digər sahələrinə tətbiqi	Öyrənməyi öyrənmə və metakognitiv vərdişlər	İşvərdişləri, sahibkarlıq və məhsuldarlıq	Sağlamlıq. Sağlam həyat tərz	Ekoloji dərkətmə
«İbtidai sinif müəllimi ixtisası» üzrə təhsilin məzmununa və səviyyəsinə qoyulan minimum tələblər	“Bilməlidir”, “bacarmalıdır”, “yiyələnməlidir” parametrləri üzrə	1	0	2	6	0	3	1	1	3	1	1	3	2	3	0	27	7	0
	Faizlə cəmi 79 m.tələb	1%	0%	3%	8%	0%	4%	1%	1%	4%	1%	1%	4%	3%	4%	0%	34%	9%	0%
İbtidai təhsil səviyyəsinin sonunda gözlənilən nəticələrlə		1	0	3	5	1	2	1	0	1	1	1	4	1	0	0	1	2	2
Faizlə Cəmi 14 təlim nəticəsi		7%	0%	21%	36%	7%	14%	7%	0%	7%	7%	7%	29%	7%	0%	0%	7%	14%	14%

1. Müəllimlər öz peşəkar hazırlıqlarında zəruri vərdişləri inkişaf etdirə bilmirlər.
2. Qeyd edilən vərdişlərə sahib olmayan müəllim onların əhəmiyyətini dərk etmədiyindən həmin bacarıqları öz şagirdlərinə də öyrətməyə qadir olmur və ya bunu vacib hesab etmir (Executive Summary, 2017).

"İbtidai sinif müəllimi" ixtisası üzrə Təhsil Programında

"Məzunun ixtisas kompetensiya"lar və
təhsilin məzmun və səviyyəsinə verilən minimum
tələblər

Məzunun ixtisas
kompetensiyaları

Məzmun və səviyyəyə verilən
minimum tələblər;

Tədris planı

Müəllimin işçi proqramı (Sillabus)

"Gözlənən nəticələrin keyfiyyəti böyük məqsədləri ifadə etmə səviyyəsi ilə ölçülür" (UNISEF, 2017).

<i>Məzunun ixtisas kompetensiyası</i>	<i>Məzunun üzrə minimum tələblərin sayı</i>
Ümummədəni kompetensiyalar	
kollektivdə işləmək;	3
digər sahələrin mütəxəssisləri ilə ünsiyyətdə olmaq;	0
beynəlxalq arenada işləmək;	0
hüquqi biliklərə və etik normalara yiyələnmək;	1
sağlam həyat tərzini qoruyub saxlamaq;	2
yeni ideyalar irəli sürmək və əsaslandırmaq;	0
mədəniyyətlərarası dialoqa hazır olmaq;	1
tənqid və özünütənqiddə dözümlülük göstərmək;	0
problemlə şəraitlərdə təşəbbüskanlıq göstərmək və məsuliyyəti öz üzərinə götürmək;	0
xarici dildə sadə mətnləri oxuyub tərcümə etmək və fikrini ifadə etmək;	3
İKT-dən istifadə etməyi bacarmaq;	3
öz inkişafına, peşəkardlığının artırılmasına daim çalışmaq;	0
fikrini düzgün və yığcam ifadə etmək.	3
İstehsalat-pedaqoji sahəsi üzrə peşə kompetensiyaları	
fəaliyyət sahəsinə aid olan fənlərin əsas problemlərini, onların konkret tətbiq sahələrini bilmək;	11
peşə fəaliyyətində İKT-dən istifadə etmək;	1
ixtisasla bağlı anlayış və terminlərin mənasını bilmək və tətbiq etmək	7
qarşıya müəyyən vəzifələr qoymağı, onları həll etməkdə müvafiq metodları seçməyi və tətbiq etməyi bacarmaq;	30
şagirdlərin dərslər prosesində istifadə etməsi üçün elmi-metodik və didaktik vəsait hazırlamağı bacarmaq.	2
Təşkilati-inzibatçılıq sahəsi üzrə peşə kompetensiyaları:	
qazanılmış bilik, bacarıq və vərdislərə uyğun olaraq, təhsil sahələrində kompleks məsələlərin həllində iştirak etməyə hazır olmaq;	7
fənnin tədrisi ilə bağlı bilikləri təqdim etmək və onları iş şəraitinə adaptasiya etmək;	3
kollektivdə öz həmkarları ilə birgə işləməyi, optimal qərarlar qəbul etməyi bacarmaq, idarəetmə metodlarına yiyələnmək;	2
şagirdlərin müəyyən qruplarına rəhbərliyi bacarmaq.	0
Pedaqoji sahə üzrə peşə kompetensiyaları:	
tədris materiallarının elmi əsaslarını bilmək və onu öyrətməyi bacarmaq;	1
elektron kitabxanalardan, referativ jurnallardan, internetdən yeni məlumatları əldə etmək və təqdim etmək .	0
Cəmi	80
Heç bir kompetensiyaya aid olmayan minimum tələblər	7
Qismən aid olan minimum tələblər	5
Yekun	92

Aşkar edilmişdir ki,

- ❑ Böyük məqsədlər (kompetensiyalar) kiçik məqsədlərdə (minimum tələblərdə) ifadə edilərkən balans gözlənilməmişdir:
 - Məzunun 24 ixtisas kompetensiyasından 8-i heç bir minimum tələbdə ifadə edilməmişdir. Bu ümumi kompetensiyaların 3/1 ni təşkil edir;
 - 1 kompetensiya 30 minimum tələbdə ifadə edilmişdir;
 - Bəzi kompetensiyaları yalnız 1 dəfə, bəzisi isə 11 dəfə minimum tələblərdə ifadə edilmişdir.
- ❑ Minimum tələblərdə ifadə edilmədiyindən həmin kompetensiyaya nail olmaq üçün kredit ayrılmamışdır, yəni reallaşdırılmamışdır;
- ❑ Bir sıra kompetensiyaların mahiyyəti minimum tələblərdə tam şəkildə ifadə edilə bilməmişdir;
- ❑ Bir sıra minimum tələblər mahiyyət baxımından dəfələrlə biri digərini təkrarlamışdır.

**İxtisas üzrə məzmun və səviyyəyə verilən minimum tələblər
və Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin
2014-2015-ci illər üzrə Tədris planları**

İxtisas
kompetensiyası

Məzmun və səviyyəyə verilən
minimum tələblər;

Tədris planı

Müəllimin işçi proqramı (Sillabus)

İxtisas üzrə məzmun və səviyyəyə verilən minimum tələblər və Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin 2014-2015-ci illər üzrə Tədris planları

Tədris planına görə "Nəzəri təlimə" 105 həftə ayrılır.

Fənlərin tədris məqsədi	Fənlərin sayı	Ümumi fənlərin faizi	Kreditlərin sayı	Kreditlər faizlə
Metodik	13	25,49%	55 ± 4	26,19% ±1,9%
Nəzəri	35	68,62%	138 ± 13	65,71%±6,19%
Praktik	3	5,88%	4 ± 9	1,9%±4,28
Cəmi	51 fənn		210 kredit	

2002-ci ildə Rob Mak Braytın hesabatından tövsiyyələr:

	Məktəblərdə keçirilən vaxt, %	Universitetlərdə keçirilən vaxt, %
I il	10	90
II il	20	80
III il	35	65
IV il	60	40

YUNESKO-nun Myanmarda (STEM) ilkin müəllim hazırlığının gücləndirilməsi Layihəsi (UNESCO,2016)

Pedaqoji təcrübənin 4 il ərzində paylaşıldığı müşahidə edilir:

Tədris və təlim təcrübəsi				
Dövr		Təcrübənin növü	Gün	Həftə
Birinci il	Semestr 1	Məktəb müşahidələri, bri şagirdlə iş	5	5 ay ərzində
		Şagirdlər qrupu ilə iş	10	2 ayrı həftə
	Semestr 2	Şagirdlər qrupu ilə iş	15	3 ayrı həftə
İkinci il	Semestr 3	Qismən müstəqil fəaliyyət	25	5 ardıcıl həftə
	Semestr 4	Qismən müstəqil fəaliyyət	25	5 ardıcıl həftə
Üçüncü il	Semestr 5	Tam müstəqil fəaliyyət	15	3 ardıcıl həftə
	Semestr 6	Tam müstəqil fəaliyyət	15	3 ardıcıl həftə
Dörüncü il	Semestr 7	Tam müstəqil fəaliyyət	40	Yarım semestr (7 həftə)
	Semestr 8	Şagird qrupları ilə iş	20	4 ardıcıl həftə
Cəmi			170 gün	32 həftə

İxtisası üzrə əsas və seçmə fənlərə aid 14 silabus XXI əsr kompetensiyaları baxımından nəzərdən keçirilmiş

İxtisas
kompetensiyası

Məzmun və səviyyəyə verilən
minimum tələblər;

Tədris planı

Müəllimin işçi proqramı (Sillabus)

İbtidai sinif müəllimliyi" ixtisası üzrə əsas və seçmə fənlərə aid 14 silabus

XXI əsr kompetensiyaları baxımından nəzərdən keçirilmiş

	FƏNLƏR	SEMESTR	Özünü dərk etmə	Özünü tənzimləmə	Sosial dərk etmə	Sosial vərdislər	Əməkdaşlıq	Vətəndaşlıq və sosial məsuliyyət	Qərar qəbul etmə	Problem həll etmə	Tədqiqat vərdisləri	Tənqidi düşünmə	Yaradıcılıq və innovasiya	Informasiya savadlılığı	İKT savadlılığını inkişaf etdirilməsi	İKT savadlılığının təlim və işin digər sahələrinə tətbiqi	Öyrənməyi öyrənmə və metakognitiv vərdislər	İş vərdisləri, sahibkarlıq və məhsuldarlıq	Sağlamlıq, Sağlam həyat tərzi	Ekoloji dərk etmə	CƏMİ	
1.	Müəllim ustalığına giriş	Seçmə fənn	I																			0
2.	Sosial pedaqogika	Seçmə fənn	I			✓																1
3.	Həyat fəaliyyətinin təhlükəsizliyi		I					✓												✓		2
4.	Pedaqogika	Əsas fənn	II																			0
5.	Təhsilin əsasları		II			✓					✓	✓	✓	✓	✓		✓					7
6.	Pedaqogika	Əsas fənn	III																			0
7.	Qiymətləndirmə nəticələrindən istifadə və hesabatvermə		III							✓	✓	✓		✓								4
8.	Texnologyanın tədrisi metodikası	Əsas	V			✓	✓			✓			✓									4
9.	Müasir pedaqoji texnologiyalar.	Seçmə	V			✓	✓			✓		✓	✓	✓					✓			7
10.	Təhsilin idarə edilməsi		VII																			0
11.	Həyat bilgisi və onun tədrisi metodikası	Əsas fənn	VII		✓																✓	2
12.	Həyatbilgisi	Əsas fənn	VII			✓		✓		✓				✓								4
13.	Təlim nəticələrinin qiymətləndirilməsi		-																			0
14.	Texnologiya və onun tədrisi metodikası	Əsas fənn	VII			✓							✓	✓					✓			4
CƏMİ				0	0	2	4	2	2	0	4	2	3	4	4	2	0	1	1	2	1	

İbtidai sinif müəllimliyi" ixtisası üzrə əsas və seçmə fənlərə aid 14 silabus ixtisas üzrə minimum tələblər

İxtisas
kompetensiyası

Məzmun və səviyyəyə verilən
minimum tələblər;

Tədris planı

Müəllimin işçi proqramı (Sillabus)

İbtidai sinif müəllimliyi" ixtisası üzrə əsas və seçmə fənlərə aid 14 silabus ixtisas üzrə minimum tələblər

Fənnin adı	Tətbiq edilən minimum tələbin sayı
Texnologiya və onun tədrisi metodikası	5
Texnologiya və onun tədrisi metodikası (digər müəllimin tərtib etdiyi)	3
Həyat bilgisi	6
Həyat fəaliyyətinin təhlükəsizliyi	3
Təhsilin əsasları	1
Təlim nəticələrinin qiymətləndirilməsi	1
Pedaqogika	4 (qismən)
Pedaqogika (digər müəllimin tərtib etdiyi)	0
Müəllim ustalığına giriş	0
Sosial pedaqogika	0
Qalan fənlər	3-4 (qismən)
MİNİMUM TƏLƏBİN SAYI	79

ADPU-da “Pedaqoji kadr hazırlığına verilən minimum tələblər və onların sillabuslarda planlaşdırılması texnologiyaları” təlim məşğələləri

- Birinci məsələ ilə bağlı universitetin rəhbərliyinə müraciət edilmiş, İbtidai təhsil fakültəsində dərslər aparən müəllimlərə təlim keçmək üçün razılıq alınmışdır;
- Universitetin "İbtidai təhsil" fakültəsində dərslər deyən müxtəlif kafedraların 19 əməkdaşı işdən kənar vaxtda könüllülük əsasında 25 saatlıq təlimə cəlb edilmişdir;
- “Pedaqoji kadr hazırlığına verilən minimum tələblər və onların sillabuslarda planlaşdırılması texnologiyaları” mövzusunda keçirilən təlimin əsas məqsədi nəticəyönlü planlaşmanın texnologiyasının öyrənilməsi olmuşdur;
- Təlimin sonunda qiymətləndirmə aparılmışdır:

“Pedaqoji kadr hazırlığına verilən minimum tələblər və onların sillabuslarda planlaşdırılması texnologiyaları” mövzusunda təlimin sonunda qiymətləndirmənin nəticəsi:

SUALLAR	Nəfər	Beş ballıq şkala üzrə					Fazilə					Keyfiyyət faizi	İştirakçıların sayı
		1	2	3	4	5	Qiymətləndirməyənlər	3	4	5	Qiymətləndirməyənlər		
Treningin məzmunu nə qədər məqsədəuyğun idi?					1	17	1		5,26	89,47	5,26	94,74	19
Treningdə istifadə edilən resurslar nə qədər məqsədəuyğun idi?					3	15	1		15,79	78,95	5,26	94,74	19
Təlim prosesi nə qədər səmərəli təşkil edilmişdir?					2	15	2		10,53	78,95	10,53	89,47	19
Belə təlimlərin səsizə xarakterli olması istərdinizmi?						18	1		0,00	94,74	5,26	94,74	19
Təlim sizin üçün hansı səviyyədə səmərəli oldu?				1	2	15	1	5,26	10,53	78,95	5,26	89,47	19
Nə öyrəndiniz? (Qısa təsvir edin)	Standartların fənlər üzrə təyinatını, Sillabusun düzgün tərtibi, düzgün planlaşdırılmasını öyrəndim	13											19
	Kadr hazırlığı ilə bağlı qanunverici sənədləri	5											
	Heç nə öyrənmədim	1											
Öyrəndiklərinizi hansı səviyyədə tətbiq edə biləcəksiniz? Səbəbi göstərin				2	8	7	2	10,53	42,11	36,84	10,53	78,95	19

Təklifləriniz: Belə treninglərin mütəmadi və ya səsizə xarakterli olmasını, başqa müəllimlərə, rehberlərə, tədris planını tərtib edən insanlara da keçirilməsini təklif edirlər. Eyni ixtisaslı müəllimlərə ayrılıqda keçirilsin, sertifikat verilsin, minimum tələblərin təkmilləşdirilməsinə ali məktəb müəllimlərinin cəlb edilsin,

Gəlinmiş nəticələr:

1. Təhsilin məzmunu və tədrisin təşkilinə dair **siyasəti müəyyən edən və icranı təmin edən sənədlərdə** abstraktın konkretləşməsi, davamlılıq və nəticəyünlülük, bir sözlə, sistemlilik baxımından boşluqlar aşkar edilmişdir. Pedaqoji təhsil siyasətinin həyata keçirilməsini elmi şəkildə planlaşdırılmasına ehtiyac var.
2. Ali təhsil standartlarında müəyyən edilmiş kompetensiyalara XXI əsr kompetensiyaları baxımından təkmilləşdirilməsi real ehtiyacdır.
3. Məzmunu verilən minimum tələblərin tətbiqinin planlaşdırılmasında (Tədris planları) mövcud boşluqlar (zəruri fənnlərin müəyyən edilməsi, kreditlərin səmərəli bölünməsi və s.) keyfiyyətə mənfi təsir göstərir;
4. Müəllim hazırayanların işçi proqramları (sillabusları) tərtib edərkən minimum tələbləri nəzərə almaması, ənənəvi üsullarla tədrisi planlaşdırması bu sahədə mövcud boşluqlardan xəbər verir;
5. Praktiki müəllim yetişdirmək baxımından xüsusi əhəmiyyət daşıyan pedaqoji təcrübələrə hələ də kifayət qədər vaxtın ayrılmaması və təhsil müddətində sistemli paylaşdırılmıması gələcək müəllimin mütəxəssis kimi formalaşmasını əngəlləyir.

Təkliflər:

1. “Azərbaycan Respublikasında təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Strategiyası”nın həyata keçirilməsi ilə bağlı Fəaliyyət Planı"nda "Təhsilin keyfiyyətinin təminatı üzrə yeni sistemin yaradılması"(3.3.) "omurboyu təhsil üzrə Milli Kvalifikasiya Cərcivəsi layihəsinin hazırlanması"(3.3.2.) istiqamətində işlərin sürətləndirilməsini;
2. «Milli Kvalifikasiya Cərcivəsi» layihəsinin hazırlanmasına yerli və beynəlxalq səviyyədə ciddi peşəkarlar cəlb edilməsini;
3. «Milli Kvalifikasiya Cərcivəsi» hazırlanarkən XXI əsr kompetensiyaları nəzərə alınmasını;

Təkliflər:

1. Təhsilin məzmunu və təşkili ilə bağlı pillə və səviyyələrarsı, eləcə də pillə və səviyyələrdaxili mükəmməl sistemli planlaşma ilə büdcədən maliyyələşən ali təhsil müəssisələrinin hesabatlılığının təmin edilməsini;
2. Ümumi olaraq təhsilin və xüsusi olaraq pedaqoji təhsilin siyasətini müəyyən edən və bu siyasətin icrasını təmin edən sənədlərin hazırlanması zamanı abstraktın konkretləşməsi, davamlılıq, nəticəyönlülük prinsiplərinin əldə rəhbər tutulmasını;
3. Pedaqoji kadr hazırlığı ilə məşğul olan ali təhsil müəssisələrini idarəçi və professor – müəllim heyətinin nəticəyönlü planlaşdırma və müasir təlim texnologiyaları mövzularında təlimlərə cəlb edilməsini;
4. Ümumtəhsil müəssisələrində pedaqoji təcrübələrinin təşkilinin yeni sisteminin işlənilib hazırlanmasını.

Hər bir ölkədə təhsilin keyfiyyəti əsasən onun müəllim ordusunun keyfiyyətindən qaynaqlanır. Odur ki, müəllim təhsilinin keyfiyyətini yüksəltməklə tədris və təlimin keyfiyyətinin yüksəldilməsində sıçrayışa nail olmaq mümkündür.

(UNESCO, 2013)

Təhsil sisteminin keyfiyyəti onun müəlliminin keyfiyyətindən üstün ola bilməz.

Mak Kenzey

Diqqətinizə görə təşəkkür edirəm!